

ANNISA'DA MOBİL FİLM DİLİNİ ANLAMAK VE ÖRNEK FİLM ÇÖZÜMLEMESİ¹

Nevzat ÖZOĞLU²

ÖZET

Dijital kameraların mobil cihazlara entegrasyonu ile film yapımcılığı artık yalnızca profesyoneller için bir meslek olmaktan çıkmış ve bilgisayar tabanlı kurgu programlarının gelişmesiyle birlikte insanların yüksek görüntü kalitesine sahip filmleri üretmelerini olanaklı kılmıştır. İletişim teknolojilerinin gelişmesi ile akıllı telefonlar, taşınabilir bilgisayarların ortam akışları ve indirme seçeneklerini film endüstrisine sunmuştur. İnternet ağlarının sahip olduğu hızlı yayın akışı ile sarılmış evrende sosyal ağlar ve sosyal medya ortamları sayesinde kısa filmlerin paylaşılması, gösterimi ve yayılması kolaylaşmıştır. Bununla birlikte, dijital kameralarla donatılmış mobil cihazların sağladığı avantajlar ekipman ihtiyacını azaltmış, ekipmanlara ulaşımın kolay olması ile birçok kişi kısa film yapma imkanına kavuşmuştur. Bunun sonucunda internet teknolojisiyle birlikte geleneksel film festivallerine alternatif olarak ortaya çıkan ve her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen özellikle mobil cihazların (akıllı telefon, tablet, gopro ve web) kameralarıyla çekilen kısa filmlerin katıldığı mobil film festivalleri ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, çalışmada 2018 yılı "İnsan Hakları" temalı Mobil Film Festivali'nde (MFF) ödül alan Annisa filmi örneklem içerisinde dahil edilerek mizansen ve sinematografik öğeleri ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak, telefon kamerasıyla çekilen bu kısa filmde özellikle teknik bakımdan bazı kısıtlılıklara sahip olsa da film dilinin başarılı bir şekilde filmde kullanıldığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Mobil Film Festivali, Akıllı Telefon, Sinematografi, Mizansen

UNDERSTANDING THE LANGUAGE OF MOBILE FILM IN ANNISA AND AN EXAMPLE FILM ANALYSIS

ABSTRACT

With the integration of digital cameras into mobile devices, filmmaking is no longer a profession only for professionals, and the development of computer-based editing programs has made it possible for people to produce films with high image quality. With the development of communication technologies, smartphones have provided the film industry with the media streaming and download options for portable computers. Social networks and social media environments have facilitated the sharing, screening, and dissemination of short films in a universe surrounded by the rapid streaming of internet networks. In addition, the advantages of mobile devices equipped with digital cameras have reduced the need for equipment and with easy access to equipment, many people have gained the opportunity to make short films. As a result, mobile film festivals, which have emerged as an alternative to traditional film festivals with internet technology and are held regularly every year, have emerged especially short films shot with the cameras of mobile devices (smartphone, tablet, gopro and web). In this context, in this study, the film Annisa, which was awarded at the 2018 "Human Rights" themed Mobile Film Festival (MFF), was included in the sample, and analyzed with its "mise en scène" and cinematographic elements. As a result, in this short film was shot with a phone

¹ Bu makale Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema Televizyon Anabilim Dalı tarafından kabul edilmiş olan Yeni İletişim Teknolojilerinin Sinema Filmlerine Etkisi: "Mobil Cep Telefonlarıyla Çekilen Kısa Filmlerin Analizi (2019) başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Sinema ve Televizyon Uygulayıcısı, Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, Eskişehir, Türkiye, nozoglu@anadolu.edu.tr, ORCID: 0009-0000-0773-4291

camera, it was seen that the film language was successfully used in the film even though it has some technical limitations.

Keywords: Mobile Film Festival, Smartphone, Cinematography, Mise-en-scene

GİRİŞ

Sinema sanatıyla uğraşan profesyonel ve amatörler, yirmi birinci yüzyılda uzun-kısa metrajlı filmlerin üretiminde dijital kameraları, tabletleri ve akıllı telefonları sıklıkla kullanır olmuşlardır. Dijital video kamera, film yapım süreçlerinde devrim yapmıştır. Negatifler ve çıktılar içeren süreçler bir yana bırakılarak, neredeyse tüm film yapım süreçleri dijital formatlara ve sistemlere taşınmıştır. Bu nedenle, kameralar geliştikçe, akıllı telefonların fotoğraf ve video üretmedeki rolü kişisel çekimlerin ötesine geçmiştir. 2K ve 4K çözünürlüğü aşabilen akıllı telefon kameraları, sadece telefonla çekilen filmler gibi bir kategorinin doğmasına ortam hazırlamıştır. Bu nedenle günümüzde geleneksel film festivallerine alternatif olarak internet teknolojisinin de yardımıyla gelişen ve her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen, akıllı telefon kameralarıyla çekilen kısa filmlerin katılabileceği cep telefonu (mobil) film festivalleri bulunmaktadır. Bu festivaller geniş bir topluluk tarafından görüntülemeyi kolaylaştırmaktadır.

Konuyla ilgili çeşitli alan araştırmalarına bakıldığında cep telefonu ile film üretiminin ve bunları sosyal mecralarda dağıtabilmenin önemi görülebilmektedir. Örneğin, Edmons vd. Aborijin gençlerinin mobil hikâye oluşturma ve kültürel bağlantılar kurmaları üzerine kazanımlarını belirtmektedirler: “Mobil cihazlar ayrıca gençlerin kendi kültür ve kimliklerini nispeten özgürce keşfetmelerine, gezinmelerine ve kendi temsillerini oluşturmalarına olanak tanıyarak, gençlerin temsilciliğini ve dijital uzmanlığını destekleyen alanlar sağlar (Edmonds vd., 2018, ss. 38-39).” Gider Işıkman’a göre, akıllı telefonla film yapımıyla, üretim sayılarındaki ve konu çeşitliliğindeki artışla sinema daha ulaşılabilir bir ifade aracı haline gelmiştir. Aynı zamanda bir neslin yepyeni bir dil, kendi kendini temsil, yeni temsiller ile gelecek nesle de aktarılmasını sağlamaktadır. Akıllı telefonla üretilmiş filmlerin biçim, estetik ve potansiyellerini açıklamak için her girişim, olası yeni bir dilin özelliklerini açıklayabilmektedir (2018, ss. 100–101). Ayrıca Schleser mobil hikâyelerin, sinematik olduğu kadar interaktif ve ana akım medyanın ötesinde dijital formüllerle bütünleşebilme olanağından bahsetmektedir (2021a, s. 21).

Mobil telefon filmlerinin potansiyelleri açısından hem film festivalleri hem kamuya açık çevrimiçi gösterimler ulusal ve uluslararası izlenirliği sağlayabilmektedir. Akıllı telefon ve tabletlerle çekilen kısa filmlerin ödüllendirilmesi mobil film festivallerindeki jüri tarafından değerlendirilmekte ve ödüllendirilmektedir. Mobil film festivalleri her yıl düzenlenmekte olup çekim araçları, süre ve tema sınırlaması bulunmaktadır.³ Dolayısıyla bilgisayar ve İnternet, Mobil Film Festivallerinin düzenlenmesi için elverişli ortamlardır. Çalışmada 2005 yılından bu yana düzenlenmekte olan Mobile Film Festivalinden Annisa filmi örnekleme alınarak öncelikle festival hakkında bilgi verilip ardından detaylı bir mizansen-sinematografik analiz yapılacaktır.

Bu araştırmanın amacı; akıllı telefon ve tablet kameralarıyla çekilen kısa filmlerden hareketle, mobil film festivallerinde ödül almış bir kısa film olan Annisa filminin sinematografik dil açısından ortaya koyulmasıdır. “Annisa, film diline göre nasıl oluşturulmuştur?” sorusuna cevap aranılan çalışma özgün niteliği, akıllı telefon ve tabletlerle çekilen filmler üzerine tartışma başlatması, düşük bütçeyle üretilme olanağı bulunan filmlerin önemli toplumsal problemleri

³ Mobil Film Festivallerine örnekler: Mobile Film Festival, Momo Film Festivali, Cinephone.es, Toronto Smartphone Film Festivali, Akıllı Telefon Flick Fest, Mobil İnovasyon Ağı ve Birliği, Uluslararası Mobil Film Festivali, Dublin Smartphone Film Festivali, Dakka Uluslararası Mobil Film Festivali, Afrika Smartphone Uluslararası Film Festivali, Süper 9 Mobil Film Festivali, iPhone Film Festivali, Son Çerçeve Smartphone Film Festivali gibi film festivallerini örnek olarak vermemiz mümkündür.

açığa çıkarıp ulusal ve uluslararası festivallerde ve dijital çevrimiçi mecralarda dağıtımını sağlamak bakımından önemlidir.

Mobil Hikâye Üretimi ve Dağıtımı

Mobil telefonların hikâye üretmeleri ile ilgili alan yazındaki çalışmalara bakıldığında avantajlı yönleri ile dijital katılımı sağlamalarındaki özellikle yeterli olanaklara sahip olmayan eksik temsil edilebilen gruplara yönelik bir teknik olanak olduğunu görüyoruz. Annisa filminde de bir yatılı okulda eğitimini sürdürmekte olan eşcinsel yönelimleri nedeniyle okuldan alınarak erken yaşta evlendirilmesi söz konusu olan ergenlik dönemindeki bir kızın hikâyesi anlatılmaktadır. Yönetmenin toplumsal bu gerçekliğe dikkat çekmek için cep telefonu ile film üretiminin avantajlı ve dezavantajlı yönleriyle beraber daha önceki konuyla ilgili benzer çalışmalarda seslerini duyurabilmesi açısından pek çok kişi tarafından erişilebilir akıllı telefonla üretilmiş ve çeşitli mecralarca küresel düzeyde dağıtımı gerçekleştirilebilen filmlerin sosyal fayda yönü görülmektedir.

Akıllı telefon kamerası ile çekimleri yapılan bir dakika uzunluğundaki kısa filmlerin, sinema endüstrisine yeni girmiş olması avantajların yanı sıra birtakım eksiklikleri de beraberinde getirmiştir. Ancak genellikle tek açıdan değerlendirebileceğimiz bu dezavantajların, teknolojinin ilerlemesi ile çekim aşamasından post-produksiyon aşamasına kadar giderek azaldığı görülmektedir. Düşük bütçe, daha az yaratıcı ve teknik personel, görüntülere hızlı erişme imkânı, daha fazla kayıt ve saklama olanağı, birden fazla ses kuşağı ve bunları otomatik eşleme gibi avantajlardan söz etmek mümkündür. Ancak daha önceki dört ayrı filmin incelendiği kapsamlı çalışmada mobil film üretimlerinin eksik noktaları şu şekilde saptanmıştır:

Dezavantajları ise düşük bütçeyle ve daha küçük ekiplerle çalışmanın sonucunda; ışıklandırmanın yetersiz olduğu hatta hiçbir aydınlatma kaynağının kullanılmadığı mevcut filmlerin olmasıdır. Bu durum, çerçeve içerisindeki oyuncuların, nesnelere, aksesuarların aydınlatılmaması görsel estetiğin ikinci plana atıldığına göstergesidir. Bu kapsamda görüntüyü oluşturan, resimleri, hareketli kareleri oluşturan "ışık"tır. Konuşmanın olduğu filmlerde seslerin kaydı uygun mikrofon yerine telefon kamerası üstündeki mikrofondan alınması ortamdaki seslerin arka fondan duyulmasına neden olmaktadır (Özoğlu, 2019, s. 149).

Işık ve ses açısından eksikler olsa da günümüzde akıllı telefon ve tabletler için profesyonel tripodlar, gimbollar, stereo kayıt özellikli mikrofonlar (shotgun), hoparlörler ve objektifler tasarlanmıştır. Son yıllarda üretilen akıllı telefon ve tablet kameralarının yüksek çözünürlüklü RAW formatında çekim teknolojisi ile donatılmış olması ise görüntü kalitesinin sinema formatına yaklaşması bakımından değerlidir. Akıllı telefon kameralarına entegre edilen bu yeni teknolojik araçlar mobil film üretiminde sanatsal estetiğin güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca bu kameralar ile çekim yapılırken tematik aydınlatma için daylight, fresnel, quartz, par, kanal projektörlerini, takip spotları, akülü setleri, efekt ve fon spotları, balon ışık kaynaklarını kullanmak telefon ve tablet kameraları çekimlerinde görüntü kalitesini artırarak sahnenin etkisini güçlendirecektir.

Dijital çağda cep telefonları ile film üretiminin çeşitli toplumsal ve akademik projelerde teşvik edilmesi görülmektedir. Schleser düzenledikleri bir proje ile mobil mentörleri tarama fikri ile akıllı telefon film yapımı ve dijital hikâye anlatımını örnek vermektedir (2021b, s. 8). Benzer bir deneyimi Dahya ve King aktarmaktadır, medya eğitimi ile ve teknik film becerileri kazandırarak mobil telefonlarıyla film çeken kızların yeterince temsil edilmeyişlerine ve kaynaklara sahip olmayışlarına bir alternatif olanak sunarak dijital katılımlarını sağlamaktadır (2018, ss. 40–41). McClanahan günümüzün dijital gençliğinden bahsederek film üretiminin bir eğitim müfredatı olduğu gibi aynı zamanda okul film festivalinin ötesinde kendini ifade etme ve güçlenmede iş birliğine dayanan film üretimini ortaya koymaktadır (2020, s. 35). Ayrıca Japonya'dan başka

bir çalışma kanser hastası bir eşin hastalığının teşhisinden vefatına kadar yaşadığı hızlı değişimleri anlatmak için kullanılan mobil çekimlerin araştırma amacıyla ve belgesel üretiminde kullanılmasını örnek vermektedir (Ohashi & Mizuno, 2021, ss. 61–62). Bu durum hızlı yaşam dönüşümlerindeki film üretimlerinde cep telefonunun rolünü ortaya koymaktadır. Diğer çalışmalarla birlikte toplumsal, bilimsel ve kültürel anlatıları yerel ve minimal düzeyde mobil telefonlarla sağlayabilmek bir anlamda görsel-işitsel üretimlerde çeşitliliği beraberinde getirmektedir.

Akıllı film festivallerin dağıtımının aynı zamanda çevrimiçi düzenlenebilmesi ise dağıtım bakımından önemli bir avantajdır. Diğer geleneksel festivallerle birlikte Covid 19 salgınının etkisiyle birlikte çevrimiçi film festivallerinin bir zorunluluk haline gelmesine şahit olunmuştur. Dünyanın farklı yerlerinde cep telefonu ile film üretiminin teşvik edilmesi için projeler ve bunların gösterimi için çevrimiçi festivaller, dünyanın birbirine daha fazla bağlı hale gelmesini anlatan McLuhan'ın (1962) küresel köy kavramını aklımıza getirmektedir. Nitekim McLuhan'ın elektronik iletişimin yaygınlaşması ile özellikle televizyonun dünyanın bir köy haline geleceğini öngörüsünün çok daha ötesine geçilerek yirmi birinci yüzyıla gelindiğinde dijital devrim teknolojilerinin bu köyde çeşitli ülkelerden, toplumlardan ve topluluklardan farklı temsil ve anlatıları çevrimiçi platformlarda festival, gösteri, yayın olarak dağıtımını deneyimler hale geldik.

Mobile Film Festival Hakkında ⁴

2005 yılında Fransa'da kurulmuş olan, özellikle akıllı telefon filmlerine odaklanmış Mobil Film Festivali (MFF), uluslararası düzeyde çevrimiçi olarak gerçekleşmektedir. 1 mobil, 1 dakika, 1 film sloganıyla başlayan kısa film festivali; film yapmak için ekonomik sorunları ortadan kaldırmak ve herkesin erişimine açmak hedefine sahiptir. www.mobilefilmfestival.com web sitesi üzerinden dünya çapında sinemacılar cep telefonu veya tabletle çekilmiş birer dakikalık film yapma imkânı sunmaktadır. Öncelikle festival kurallarına göre filmlerin uzunluğu kredisizlikle birlikte bir dakikayı geçmemelidir ve ücretsiz katılım sağlanabilmektedir. Her yıl dünya üzerinde yaşanan savaş, göç, tabiat ve insan hakları vb. toplumsal sorunlara dikkat çekmek için bir tema belirlenmektedir. Festivalin bir diğer amacı da genç yetenekleri keşfetmek, onları hibelerle ödüllendirmek ve sinema sanatlarında kendilerine yer edinmelerine olanak tanımaktır (Mobile Film Festival- Making Peace with Nature, 2019).

Kasım 2018'de düzenlenen 14. Uluslararası Online Mobil Film Festivalinde, Uluslararası İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 70. Yıldönümü vesilesiyle insan hakları teması ele alınmıştır. Bu bağlamda katılımcılardan filmlerinde insan hakları konusunu ele alması istenmiştir ve festival Birleşmiş Milletler, YouTube ve Avrupa Birliği ortaklığında düzenlenmiştir. (mobilefilmfestival.com, 19.06.2019).

Mobile Film Festival web sayfasına yüklenen filmler özellikle dünyanın en popüler video izleme sitesi olan YouTube.com sayfasına girilerek izlenebilmektedir. Kısa adı MFF olan, cep telefonu ile film yapımını ve küresel düzeyde dağıtımını teşvik açısından önemli festivaller arasındadır. Dünyanın her yerinden film yapımcılarını tanıtan MFF çevrimiçi ve uluslararası bir kimliğe sahiptir. Festivale filmleriyle katılan yarışmacılara verilen oylamalar, YouTube'daki görüntülenme sayısına göre hesaplanmaktadır. Mobil Film Festivali, film yapımcılarının çalışmalarının YouTube'da yayılmasına ve görüntülenmesine odaklanmaktadır. Dolayısıyla bu durum festivalde ödül alamasa bile binlerce kişinin filmleri izlemesine olanak tanımaktadır.

2019 yılında insan hakları temalı festivale seksen sekiz ülkeden binden fazla film katılmış, değerlendirmeler sonucunda on dokuz ülkeden elli bir film seçilmiş ve jürinin oylarıyla

⁴ Mobile Film Festivali hakkındaki bilgiler mobilefilmfestival.com adresinden alınmıştır.

uluslararası büyük ödülün sahibi Endonezyalı Barry Putra'nın yönetmenliğini yaptığı Annisa isimli kısa film kazanmıştır. Bu bağlamda 2019 yılında gerçekleştirilen mobil film festivalinde Uluslararası Büyük Ödülü (Uluslararası Grand Prix) Annisa isimli film kazanmış, cep telefonu kamerasıyla çekilen bu bir dakikalık kısa film araştırma kapsamında film diline göre incelenmiştir.

Annisa Künyesi ve Konusu

Filmin Künyesi Yönetmen: Barry Putra. Senaryo: Barry Putra. Oyuncular: Bilinmiyor (Anonim). Müzik: Solo Cello Passion, Performed By Doug Maxwell, Media Right Productions Yapım yılı: 2018, Türü: Dram, Süresi: 1 dakika, Festival: mobilefilmfestival.com Festival ödülü: Grand Prize International- 2019 (Uluslararası Büyük Ödül)

Annisa mobil kısa filminin konusu, Endonezya'da kız çocuklarının eğitim gördüğü bir yatılı okulda öğrenci olan Annisa'nın okul arkadaşı ile olan samimiyeti, dostluğu ya da eşcinselliğini konu almaktadır. Bunun sonucunda çocuk yaşta evlendirilmek üzere okuldan alınması ise filmin çatışmasını oluşturmaktadır.

Yaygın Kullanılan Yakın ve Yüz Çekim Ölçekleri

Annisa filmi, çekim ölçekleri açısından analiz edildiğinde; yirmi bir çekim ölçeği kullanıldığı görülmektedir. Bu çekim ölçeklerinin filmdeki dağılımına bakıldığında; yüz çekime dört kez başvurulduğu, iki defa orta plana, üç kez omuz çekime, beş defa göğüs çekime, dört kez yakın çekime, bir defa bel plana ve iki defa amors (iç karşı açı çekim) planların kullanıldığı göze çarpmaktadır. Altmış saniyelik bu kısa filmin çok sayıda kısa kısa yakın çekimlerden oluşturulması kurguda ise planların kesmeyle birbirine bağlanması dramatik etkiyi yaratmak ve ritim için tercih edilmiştir (Can & Esen, 2008, s. 157). Bu şekilde yüz ve yakın çekim ölçeklerinin arka arkaya dizilimi filmi izleyen kişilere film kahramanının duygularını, ruhsal durumunu göstermek için kullanılmış olabilir. Bu sayede izleyici yakın ve yüz çekim açıları ile filmdeki karakterlerin içsel düşünce ve duyguların insansal eylemlerinden doğan özel açıklamalarının anlamının neler olduğunu kavrayabilir (Kafalı, 2001, s. 9).

Film orta planda; yatılı okulun tabelası ile başlamaktadır. Göğüs planda: cep telefonu ile kendi çekimini yapmakta olan beyaz renkli başörtüsü ve bluzlu bir kız çocuğu gülümseyerek yanındaki arkadaşını da çerçeve içine alarak telefonun ekranını kaplayacak şekilde video çekimi yapmaktadır. Çekim yapmakta olan kız çocuğu gülümserken kendisi gibi beyaz renk ve bluzlu kız arkadaşı ise düşünceli bakışlarla başparmağıyla alt dudağına dokunmaktadır. Yakın çekimde elleriyle cep telefonundan kendi videolarını çeken iki kıza dikkatlice bakmakta olan sırtüstü uzanmış bir kız çocuğu çerçeveye alınmıştır. Devamındaki yüz çekim planıyla yatmakta olan karakter parmaklarının arasındaki telefonun ekranına ağız açık bir şekilde dikkatlice baktığı görülmektedir. Göğüs çekim ölçeğinde kız çocuğu düşünceli bakışlarla birkaç saniye baktıktan sonra yavaşça yanında yatmakta olan kız arkadaşının vücuduna kolunu atmıştır. Omuz çekimde değişik renkte başörtüleriyle üç kız başları öne eğilmiş şekilde inançları doğrultusunda ibadet etmektedirler. Üst açıdan yakın çekimde çerçevenin mavi ve kahverengiye çalan başörtülü iki kızın yüzü secdeye kapandığı görülmektedir. Aks çizgisinde sıçramanın olduğu ayrıntı çekimde, zeminde solda mavi başörtülü kız, bu planda aks atlamasıyla sağ tarafa geçmiştir. Kahverengi başörtülü kız ise tam tersi sağdayken sol tarafa geçmiştir. Başörtüsünün altında görülen ikilinin elleriyle birbirinin ellerine dokundukları plan yakın çekimde görüntüye alınmıştır. Omuz planda başörtülü iki kız çerçeve alanının üçte ikisinin yüzü kameraya dönük oyuncuya, üçte birlik bölümünün ise sırtı kameraya dönük oyuncuya ayrılmıştır. Yüz çekimde bir önceki planda amorstan çekilen oyuncunun yüzü ile diğer kızın başörtüsünü aynı çerçeve içerisinde gösterilmiştir. Yüzü görünmeyen kız kolunu ekrandaki kızın omzuna doğru uzatmıştır. Yüz çekimde, açı değişmiş ekranı dolduran iki kız

öpüşmek için hamle yapacakken odanın açık kapısından içeriye birdenbire giren diğer arkadaşları ikiliyi görmüş ve bir şeyler (-estağfurullah) söyleyerek şaşırılmış halde eliyle ağzını kapatarak vücudunu kapıya doğru bırakmıştır. Bu sahnede gördükleri karşısında şaşkına dönmüş oyuncunun ifadesi gösterilmek istenmiştir.

Göğüs çekimde çerçeve içerisinde gözlüklü turkuaz renkli kıyafetleriyle bir erkek sinirlenmiş halde beyaz başörtülü filmin kadın kahramanını kolundan tutmuş zorla çekiştirerek götürmektedir. Bu planda aks çizgisi kuralının ihlal edildiği görülmektedir. Bu bağlamda omuz çekim de bir önceki planda çerçevenin solunda yer alan kız sağa geçmiştir. Filmin kahramanı kadın arkasını dönerek geride bıraktığı arkadaşlarından kendisini kurtarmaları için (kendi dillerinde) yardım etmelerini istemektedir.

Aks kuralının ihlal edildiği göğüs çekimde zorla kolundan tutularak gözlüklü erkek tarafından götürülmeye çalışılan kız okulun bahçesinde çığlık atarak yere düşmek üzereyken kesmeyle bir sonraki plana sert bir geçiş yapılmıştır. Dış mekândan iç mekâna geçilmiş karşı açıdan yüz çekimde, dizlerinin üzerine çökmüş halde çığlıklar atan kızın sırtına arka arkaya eller şiddetle inip kalkmaktadır. Ancak bu ellerin kime ait olduğu gösterilmemiştir. Kız çığlık atmakta gizemli eller ise kızın sırtına şiddetle vurmaktadır. Şiddete maruz kalan filmin kadın kahramanının çığlıkları odanın içinde yankılanmaktadır. Sırtına aldığı darbeler (kendi dillerinde bir şeyler söylemektedir, "Yapma, yapma..."vb.) acıyla karışık bağırmalarına neden olmuştur. Kızın sesleri bir sonraki planda ses köprüsü tekniğiyle bindirilmiştir. Yüz çekim, ekranda bir önceki planda dayak yiyen kıza makyaj yapılmaktadır. Saçları ortadan ikiye ayrılmış, çiçeklerle süslenmiş, gözlerine far çekilmiş, dudaklarına kırmızı ruj sürülmüş yanaklarına fırçayla allık yapılıırken görüntülenmiştir. (Bu plandan bir sonraki plana çığlık sesleri duyulmaktadır).

Yüz çekim ölçeğinde genç kız düşünceli bir şekilde yatağında gözleri tamamen açık karşıya bakmaktadır. Bu sırada Annisa'ya adıyla seslenen okuldaki kız arkadaşının sesi duyulmuştur. Buna bağlı olarak filmin kadın oyuncusu yatağında sesin geldiği yöne doğru vücudunu döndürmüştür. Göğüs çekimde filmin kadın oyuncusu hayalinde okuldaki en yakın arkadaşının sesini duymaktadır. Okulda yakın arkadaş oldukları bilinen bu kız, düşünceli bakışlarla Annisa'ya doğru bakmaktadır. Bu sırada bir el çerçeve dışından girerek yatmakta olan kızın yanağına dokunmaktadır. Yüz çekimde Annisa düşünceli bakışlarla saçları açık, yatağında hareketsizce öylece uzanmaktadır. Donuk yüz ifadesiyle başını sol tarafına çevirmiştir. Bel çekim ya da ikili çekim ölçeğinde, Annisa solunda uyumakta olan adama doğru bakmaktadır. Birkaç saniye yanındaki uyuyan erkeğe baktıktan sonra başını tekrar tavana doğrultmuştur. Bu ikili çekimde çerçevenin ortasında Annisa ismi ekrana gelmiş, siyah fonda filmde çalışan ekibin isimleri belirlemeye başlamıştır.

Öznelliği ve Tedirginliği Sağlayan Kamera Hareketleri

Kameranın aktüel kullanımı görülmektedir, herhangi bir şekilde tripod, gimbal, monopod, crane, şaryo, vinç, steadicam ve bunun gibi mekanik araçlara monte edilmemiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum çerçeve içindeki görüntülerin sallanmasına neden olmuştur. Parker'ın el kamerasının oluşturduğu tedirginlik ve hareket hissine referansla (2011, s. 38), aktüel çekimler sonucu sallanan görüntüler öznel bakış açısıyla filmlerin atmosferine hareket getirmiş, tedirginlik hissini uyandırmıştır. Ayrıca bu kısa filmde çevrinme, pan, tilt, pedestal ile yukarı aşağı hareket, kaydırma hareketleri ve türlerinin kullanılmadığını belirtmek gerekmektedir.

Kamera Açıları ile Sağlanan Öznel Bakış

Filmde göz seviyesinden (karşı) çekimlerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Yönetmenin filmde özellikle karşı açıyı kullanma isteği sinematografi kuralları çerçevesinde anlatmak istediğinin

altını çizmek hatta başrol oyuncusunun içinde bulunduğu ruh halini seyirciye aktarmak düşüncesi ekseninde yatıyor olmasından kaynaklanmaktadır.

Filmin ilk sahnesindeki yatılı okul tabelası alt açıdan çekilmiştir. Filmin ikinci sahnesinde cep telefonu ile kendi videolarını kayda (çekmekte) almakta olan gençler (iki kız/arkadaş) görülmektedir. Akıllı telefonla çekilen bu video cep telefonu boyutuyla doğru orantılı biçimde tam ekranda görünecek şekilde kullanılmıştır. Devamında gelen planda karşı açıdan ellerinin arasında cep telefonundan bir önceki video kaydına bakmakta olan kişi görülmektedir. Üst açıdan, yatağında uzanmakta olan kızın telefonunun ekranına bakmakta olduğu görülmektedir. Filmin bu sahnesinde üst açıda aynı yatakta birbirine sarılmış biçimde uyumakta olan iki kız yer almaktadır. Aynı planın devamında üst açıdan yakın çekimle birbirlerine sarılmış kızların uyumakta olduğunun detayına yer verilmiştir. Sonrasında karşı açıdan giysileri ve başörtüleri değişik renkte olan karakterlerin ibadet ettikleri sahne gelmektedir. Başlarını yere koydukları sahne tepeden çekilmiştir. Devamında yerdeki ellerin yakın planı karşı açıdan gösterilmiştir. Amorstan karşı açıdan çekimde iki kız birbirlerine bakarken çerçevelemiştir. Devamında aks atlatma tekniği kullanımının olduğu karşı açıdan ikinci kez amors çekime başvurulmuştur. Bu planın devamında karşı açı (göz seviyesi) aksın kırıldığı yüz çekimde iki kızın birbirlerine doğru yaklaşacakken kapıdan üçüncü bir kızın onları gördükleri çerçevedir.

Karşı açıdan filmin kadın oyuncusu Annisa'nın gözlüklü bir erkek tarafından kolundan tutularak çekiştirilerek götürüldüğü sahnedir. Aksın kırıldığı bu sahnede arka açıdan kız kolundan tutularak götürülmeye çalışılmaktadır. Devamında filmin kadın kahramanını sürükleyerek götürmekte olan erkeğin, kız öğrenciyi yere bıraktığı karşı açıdır.

Arkasından dış mekândan iç mekâna geçilmiş dolayısıyla mekân ve zaman değişimi gerçekleşmiş, karşı açıdan Annisa'nın dizlerinin üzerine çökmüş vaziyette, birisi tarafından sırtına vurulduğu plan gelmektedir. Makyaj yapılan filmin başrol oyuncusu karşı açıdan gösterilmiştir. Hemen sonrasında Annisa'nın üst açıdan yüz çekimine yer verilmiştir. Bir sonraki planda okuldaki arkadaşının ona bakışı, karşı açıdan yüz çekimiyle çerçeveye alınmıştır. Devamında gelen planda filmin kadın kahramanı karşı açıdan yüz çekimde çerçevelemiştir. Filmin son sahnesinde Annisa ve erkek yan yana karşı açıdan bel çekimle gösterilmiştir.

Filmde kamera açılarının kullanımı ile yaratılmaya çalışılan temel etkenleri şu şekilde açıklamak mümkündür. Karşı açıların filmin tamamına yakınına egemen olduğu söylenebilir. Bu bağlamda Arijon'a referansla, yönetmenin karşı açıdan yaptığı çekim ölçekleriyle oluşturmak istediği etki anlamı vurgulamak ya da başroldeki oyuncuya (Annisa) izleyicinin dikkatini çekmek için olabilir (1995, s. 339). Filmin genelinde Annisa'nın olduğu tekli çekimlerde karşı açıdan yüz, omuz ve göğüs çekim ölçeklerinin kullanımı görülmektedir. Karşı açıdan omuz çekimde oyuncunun omzunun tamamı kolu ve kolunun eklemleri çerçeve içindedir. Bu çekim ölçeğinde Annisa'nın baş kısmı çerçeveyi doldurmuştur. Bu çekimlerin bütününde oyuncu kameranın objektifine bakmaktadır. Öykünün dramatik yapısına uygun olarak yapılan bu teknik, öznel bakış açısıyla oyuncunun ya da izleyicinin gelişmekte olan hikâyeyi betimlemesini ve yorumlamasını kolaylaştırmak için yapılmaktadır.

Doğal Işık Kaynakları ile Aydınlatma ve Gerçeklik Hissi

Aydınlatmanın kullanımı açısından bu filmde iç ve dış mekân çekimlerinde profesyonel ışık kaynaklarından hiçbirinin kullanılmadığını söylemek mümkündür. Filmin dış çekimlerinde doğal ışık kaynaklarından faydalanılmış, iç çekimlerde ise ortamda var olan yapay aydınlatma kaynaklarından yani tungsten lambalardan yararlanılmıştır. Genellikle tungsten olarak bilinen lambaların en yaygın biçimde kullanıldığı yerler küçük mekânlardır. Algan bu lambaların özelliği ile ilgili olarak on ile iki yüz elli watt arasında aydınlatma güçleri bulunduğunu kaydetmektedir (1999, s. 36).

Bu bağlamda düşünüldüğünde tungsten lambaların sinemada kullanılması ancak çekim yapılan mekânlarda aydınlatma kaynakları yok ise tercih edilmektedir. Bu filmde de görüldüğü üzere iç mekânlarda kullanılan ışığın gücünün yetersiz kaldığını görmek mümkündür. İç mekândaki çekimler, ortamda var olan aydınlatma koşulları altında gerçekleştirilmiş ve buna bağlı olarak da iç ışığın yeterince yumuşak olmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda iç mekân çekimlerinde Raoul Coutard'ın "günün ışığı" ismini verdiği çalışmasında olduğu gibi, bu filmde de ortamda var olan aydınlatma kaynaklarını kullanmak veya mekândaki ışık kaynaklarına çok az müdahale edilerek yaratılmak istenen gerçekçi etki yakalanmaya çalışılmıştır (bkz. Algan, 1999, s. 116). Dolayısıyla filmdeki karanlık aydınlatmayla bir hüznün hissi yaratılmak istenmiş olabilir (Ankaralığıl, 2015, s. 118).

Aydınlatmanın yetersiz olduğu iç mekân çekimlerinde karakterlerin loşluk ve karanlığa bağlı olarak oyuncuların yakın çekimlerinde sadece yüzlerinin anlaşılır şekilde görüldüğünü söylemek mümkündür. Dolayısıyla ışığın yetersiz oluşu, yakın çekimlerde oyuncuların gözleri, burun ve çene altı bölgelerinde keskin gölgelerin oluşmasına sebep olmuştur (Candemir, 2010, ss. 220–221). Buna bağlı olarak filmde tercih edilen doğal aydınlatmayla filmin atmosferine uygun olarak korku, gizem, şiddet ve hüznün gibi duyguların ortaya çıkartılmasına katkı sağlamıştır. Dış mekân çekimlerinde ise aydınlatma, filmin ilk sahnesinde yatılı okul tabelası yarı karanlık yarı aydınlık günün ilk saatlerinde çekilmiştir. Diğer taraftan Annisa'nın okuldan çekistirilerek götürüldüğü sahnede güneşin etkisinin çok şiddetli olduğu öğle saatlerine rastlamıştır. Dolayısıyla bu sahnedeki iki oyuncunun yüzlerinde gün ışığına bağlı olarak gölgeler ve patlamalar oluşmuştur. Bunun için gün ışığı gibi doğal ve şiddeti yüksek ışık kaynakları altında çekim yaparken yansıtıcı ya da köpük adı verilen beyaz düz zeminler aracılığıyla karakterler üzerinde bir dolgu ışığı oluşturularak, gözlerin altındaki siyah ve alındaki patlamaları ortadan kaldırmak mümkündür (Candemir, 2010, s. 220).

Sinemanın ilk yıllarında, konunun aydınlatılmasında doğal ışık kaynaklarından özellikle güneşten fazlaca yararlanılmıştır. Doğal aydınlatma, nesnenin doğada görüldüğü biçimde filme aktarılmasını sağlayan doğal aydınlatma yöntemlerindedir (Özön, 1972, s. 71). Filmin açılış planından son sahnesine kadar alacakaranlık, açık/kapalı hava, karanlık, loşluk, aydınlık vb. gibi birbirinden çok değişik ışıklılık isteyen mekânlarda oyuncuların rollerini yerine getirdikleri görülmektedir. Filmin başrol oyuncusu Annisa'nın okulundan ve tutkuyla sevdiği arkadaşından zorla ayrılması ve devamında küçük yaşta evlendirilmesinin öyküsünün anlatıldığı kısa filmde doğal ışığın atmosfer oluşturmasında belirleyici bir rol oynadığını söylemek mümkündür.

Ses ve Müzik: Annisa'nın Duyguları

Filmin birkaç yerinde tepki, çılgılık ve oyuncunun adıyla seslenilmesi dışında ikili diyalog içermediğini söylemek mümkündür. Annisa ve arkadaşının birlikte uyudukları yatakta göz göze geldikleri göğüs plan çekiminde (viyolonsel) fonda müziğin melodileri duyulmaya başlamıştır. Öte yandan viyolonsel diğer adıyla çello çıkardığı ses itibarıyla insan sesine en yakın sesleri çıkartan müzik aletidir. Aynı zamanda, bu müzik enstrümanı şekil olarak da kadın vücudunu andıran bir görünüşe sahiptir (Akdağoğlu, 2018). Dolayısıyla yönetmen filmin hikâyesini güçlendirmek için viyolonselden çıkan müziğin kadın karakterin iç dünyasında yaşadığı ruhsal çöküntüyü (travma) anlatmak için kullanmıştır. Sonuç olarak, fonda duyulan müzik, bir nevi izleyiciyi Annisa'yla özdeşlemeye ve duygularını paylaşmaya çağırmaktadır.

Sesin, öykünün ve görüntülerin zamanıyla ilişkisi açısından değerlendirildiğinde ise, seyredilen öyküyle aynı zamanda gerçekleştiğini buna bağlı olarak da Annisa'nın arkadaşıyla ilişkisini gören karakterin öfkeli sözel tepkisi ile karşılaştığı sahnede görülmektedir. Diğer taraftan filmin kahramanı kadın bir erkek tarafından çekistirilerek götürülürken yardım istemesi, dayak yerken

attığı çığlıklar ve son olarak yatağında yatarken arkadaşının ismiyle seslendiği planlarda aynı zamanda gerçekleşen ses unsurları bulunmaktadır. Bordwell ve Thompson (2008)'a göre, bu filmde de sesin o anda seyrettiğimiz öyküyle aynı zamana ait olması durumu bulunmaktadır. Şöyle ki öykü mekânına ait ortam sesleri, konuşmalar ve müzik görüntüyle aynı zamanda oluşmaktadır (2008, s. 288).

Annisa'nın göğüs planda çerçeveslendiği çekimde müzik fonda yükselmeye başlamıştır. Aynı yatakta kız arkadaşıyla uydukları göğüs çekime geçildiğinde ise, viyolonselden çıkan melodiler ritim kazanmış, uyumakta olan kızın Annisa'ya kolunu atmasıyla birlikte müziğin ritmi yavaşlamaya başlamıştır. Sinemada müzik, filmlerin önemli anlarını belirtmek, heyecanı arttırmak ve kimi sekansları dramatize etmek için kullanılmaktadır (Küçükerdoğan vd., 2005, s. 32). Bu bağlamda yönetmen, filmin dramatik atmosferini sağlamak için görsel ve işitsel (ses, müzik) öğeleri birbiriyle uyumlu hale getirmiştir. Annisa uyku esnasında soluna dönerek yanında yatmakta olan karakterin yüzüne teması sırasında müziğin ritimlerinin arasına serpiştirilen vokal sesleri de buradaki psikolojik atmosfere eşlik etmeye başlamıştır. Bu bağlamda, müzik ve vokal sesleri Annisa'nın içinde bulunduğu psikolojik durumu seyirciye yansıtmak için önemli hale gelmiştir.

Kültürü Yansıtan Kostüm ve Sade Makyaj, Dekor ve Renkler

Filmde Annisa ve diğer iki arkadaşı bir okulda yatılı olarak eğitim almaktadırlar. Buna bağlı olarak da filmdeki karakterlerin kıyafetleri süslemeleri ve renkleri bağlı oldukları dinin kurallarına uygun olarak seçilmiştir. Kostümler bir filmin anlatısında önemli bir motif olabilmekte ve nedensel bir rol üstlenebilmektedir (Bordwell & Thompson, 2008, s. 122). Sinemada giysi genellikle belli bir kişinin, toplumun, ülkenin ve çağın özelliklerini ilk bakışta yansıtan bir unsurdur (Özön, 1972, s. 79). Bu filmdeki karakterlerin giysileri de yaşadıkları ülkenin özellikleri, yaşam biçimleri ve inançlarıyla uyumludur. Bazı dinlerde ibadet etmek için saçların başörtüsüyle örtülmesi inancı hâkimdir. Bu filmde de Annisa ve arkadaşlarının yüzleri ve ellerinin dışında vücutlarının tamamı kapalıdır.

Oyuncuların giysileri ise eğitim gördükleri okulun şartlarına göre tasarlanmıştır. Kıyafetleri birer üniforma değildir, renkleri birbirinden farklıdır. Filmin küçük kahramanı Annisa'nın başörtüsü parlak mavi renk ve kırmızı süslemelidir. Dolayısıyla parlak bir nesne koyu renk bir nesneden daha fazla ağırlık taşımaktadır. Bunun nedeni ise parlak, açık tonda bir cisim seyirciye yaklaşıyor gibi görünürken daha koyu renkli olanlar ise geriye doğru çekilmesine neden olacaktır (bkz. Mascelli, 2002, s. 124).

Oyuncuların üzerinde beyaz, mavi, kahverengi ve bordo renkli giysilerin olduğu görülmektedir. Başrol oyuncusu Annisa'nın beyaz ve mavi kıyafetleri vardır. Beyaz renk, Asya ülkelerinde saflığın ve mahremiyetin sembolüdür (Sözen, 2003, s. 97). Öte taraftan mavi rengin yüklendiği sembolik anlam ise düşünceleri, duyguları uzaklara ve sonsuzluğa taşıyabilme gücü bulunmaktadır. Bu bağlamda Annisa'nın giysisindeki açık mavi renk; çelişkinin ve çaresizliğin içinde olduğu ruh halini yansıtarak okulundan ve çok sevdiği arkadaşından ayrılmasına vurgu yapmaktadır.

Annisa ve diğer karakterlerin doğal görünüşlerine ilave olarak dikkat çekmeyecek şekilde dudaklarına parlaticı, gözlerine rimel ve yanaklarına maskara gibi kozmetik ürünlerle makyaj yapıldığı görülmektedir. Hatta filmin bir planında Annisa'ya makyaj uygulanırken gözleri ve dudakları kırmızının tonlarıyla kaş ve kirpikleri doğal renkleriyle canlandırılmış yanaklarına ise fırçayla maskara yapılırken görüntülenmiştir. Göz kalemi ve maskara dikkati gözlerle çekebilme ve bakış yönünü vurgulamak için kullanılmaktadır (bkz. Bordwell & Thompson, 2008, s. 124).

Filmin temasına uygun mekânlarda çekim yapıldığını belirtmek yerinde olacaktır. Annisa ve arkadaşının birlikte videolarını çektikleri alışveriş merkezi, aynı yatakta uydukları, ibadet ettikleri ve bakiştıkları planlar filmin hikâyesini anlatmak için tercih edilmiş mekânlardır. Buna karşın Annisa'nın zorla okuldan alındığı sahne açık havada doğal mekânda geçmektedir.

Kurgu

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde akıllı telefon (Android-iOS) mobil işletim sistemlerinde çalışan video düzenleme programları ile film kurgulamak kolay hale gelmiştir. Mobil cihazlarda kurgu yapmak üzere hazırlanmış video düzenleme uygulamaları bulunmaktadır. Bunlar; Adobe Premiere Rush, İMovi, Kinemaster, Videochance, InShot, WeVideo, Power Director, Funimate, VivaVideo, Filmmaker, Vizmato, VidLab, Quik App, Magisto, Action Director, Animato, FilmoraGo ve Clipper isimli video düzenleme programlarıdır. Bu uygulamaların gerek işlevselliği gerekse de sahip olduğu özellikleri bakımından incelendiğinde montaj yapmak için uygun programlar olduğudur. Bu bağlamda Annisa isimli filmin kurgusu için de mobil video düzenleme uygulamalarından Adobe Premiere Rush tercih edilmiştir.

Bu kısa filmin kurgusu ilk plandan başlayarak şu şekilde yapılmıştır. Film açılma efektiyle alacakaranlıkta alt açıdan okulun tabelası ile başlamaktadır. Kesmeyle filmin mizansenini oluşturan çekimler arka arkaya sıralanmıştır. Annisa ve kız arkadaşının cep telefonu kamerasına videolarını çektikleri sahneyle filmin atmosferine seyirci dâhil olmuştur. Kesme geçişiyle telefonun ekranında bir önceki çekimin devamında iki oyuncu videosu ve bu videoyu seyreden kadın karakter yatağında uzanmış videoyu izlemektedir. Elinde telefonu tutmakta olan oyuncunun (kadın) görüntülere bakarken jest ve mimiklerinden psikolojisinin bozulmaya başladığı anlaşılmaktadır. İkili göğüs çekime kesmeyle geçildiğinde aynı yatakta uyumakta olan Annisa ile kız arkadaşı görünmektedir. Aynı zamanda bu plan karakterlerin birbirlerine sarılmış halde uydukları sahnedir. Göğüs çekimden kesme (cut) ile baş çekime geçilerek Annisa'nın gözleri açılmış yüzündeki ifade değişikliğe uğramıştır. Filmin yönetmeni uyku çekiminden kesmeyle omuz planda Annisa ve arkadaşlarının ibadet ettikleri sahneye geçmiştir. Dolayısıyla kurgu bir sahne içindeki çekimler arasında bir devamlılık yaratmak için değil, aynı zamanda bir filmin zaman hattını kurmak için de kullanılmaktadır (Monaco, 2001, s. 210). Bir çekimin orta kısmını kesip atmak, filmin zamanının gerçek olmayan niteliğini vurgulayan bir sıçrama montajı oluşturabilir (Parker, 2011, s. 253). Bu bağlamda yönetmen bu kısa filmde iki çekim arasında geçen zamanı çekim ölçekleri aynı olmak üzere (omuz çekim) kesme ile birbiri ardına gelecek biçimde birleştirmiştir. Filmin kadın kahramanı bu sahnede arkadaşlarıyla ibadet etmektedir. İslam inancına göre elleri başlarının arasında secdeye vardıkları zaman Annisa'nın yanındaki eli tutması yakın çekimde çerçevelenmiş ve bu iki çekim kesmeyle birleştirilmiştir. Amorstan alınan omuz çekimde karanlık bir köşede Annisa karşısındaki arkadaşına tutkuyla bakmaktadır. Kesmeyle aks'ın diğer tarafından karakterin amorsundan filmin kadın kahramanıyla yakınlaşmaya başlayacakları (öpüşecekleri) an onları açık kapıdan içeri birdenbire giren arkadaşlarının ilişkilerine şahit olması, jest ve mimiklerine ilaveten sözel tepkisi (-estağfurullah) dramatik gerilimi tırmandırmıştır. Omuz çekimle çerçevelenen kompozisyonun devamında zaman atlamış kesmeyle okul bahçesine geçilmiştir. Tarkovski'nin de ifade ettiği üzere, bu kısa filmde görüntüye, bir çekim süresince zaman akışını yansıtan ritim, tam anlamıyla egemen olmuştur (Tarkovski, 2008, s. 101). Annisa'nın arkadaşıyla tutkulu ilişkilerini (eşcinsel) sona erdiren sahne, kesmeyle okul bahçesinde zorla kolundan tutularak bir erkek tarafından götürüldüğü hareketli çekimle gösterilmiştir. Göğüs planda oluşturulan çerçeve, filmin kadın kahramanının arkasına dönmüş vaziyette çığlıklar atması ruh halini adeta dışarıya yansıtmaktadır. Aksiyonun olduğu bu sahnede aks çizgisi ihlal edilerek kesmeyle arka açıdan omuz çekimle Annisa'nın çığlıkları yükselirken yüzündeki korku dolu ifade yansıtılmak istenmiştir. Bu bağlamda, filmde kusursuz bir düzenleme yapmanın teknik yöntemlerinden

birisi de aksiyon üzerinde kesim yapmaktır. Bir sahne içerisindeki bir hareketi, bir düzenleme noktası olarak kullanmak, ideal bir düzenleme yapmak için verimli yöntemdir (Parker, 2011, s. 252). Filmdeki sahneye dönecek olursa, Annisa çekiştirmeye bağlı olarak dengesini kaybedip dizlerinin üzerine düşme hareketi tamamlanmamışken filmsel zaman geçmiş evde diz çökmüş halde şiddete maruz kaldığı omuz plan çekimine kesmeyle geçiş yapılmıştır. Filmin kadın kahramanı okul bahçesinde yere düşmek üzere olduğu plandan kesmeyle karanlık bir odada diz çökmüş halde şiddete maruz kalmıştır. Dış ve iç mekân arasında geçen zaman ise kurguyla olabildiğince kısalmıştır. Parker bu durumu şu şekilde ifade etmektedir: “Zaman geçişi de manipüle edilebilir, bir çekimin orta kısmını kesip atmak, film zamanının gerçek olmayan niteliğini vurgulayan bir sıçrama montajı oluşturabilir” (Parker, 2011, s. 253). Filmdeki montajda Parker’ın söylemiyle iki çekim arasındaki geçen gerçek zaman ortadan kaybolmuş, sıçramayla iki aynı çekim ölçeği kesmeyle birleştirilmiştir. Hareket devam ederken oyuncuların hareketleri, konumları ve bakışları birbirine eklenen çekimler boyunca uyumlu olmalıdır (Mascelli, 2002, s. 155). Bu filmde okul bahçesi sahnesi ile odada geçen planda oyuncuların hareketleri, konumları ve bakış yönleri birbiriyle uyum içinde olduğu görülmektedir. Şiddete maruz kaldığı plandan kesmeyle kadın kahramana makyaj uygulandığı yüz çekime geçilmiştir. Bir önceki planda duyulan kadının çılgınlığı makyaj yapıldığı çekime birleştirilmiştir. Seslerin bu şekilde kullanılması bir film için atmosfer yaratmak seyirciyi filmin içine çekmek ve gerçekleşmekte olan aksiyonu güçlendirmek açısından önemlidir (Parker, 2011, ss. 263–265). Yüz çekimde makyaj yapılan plandan kesmeyle karanlık odada Annisa’nın anlamlı bakışlarla derinlere dalıp gitmesi şeklinde anlamlandırılabilir yüz çekim ölçeğine geçilmiştir. Annisa’ya ismiyle seslenen planda, sesin geldiği yöne başını çeviren filmin kadın oyuncusu, ona dikkatlice bakmakta olan arkadaşı yüz çekim ölçeğine kesme yapılmıştır. Filmin kadın kahramanı Annisa’nın yatağında düşünceli bakışlarla geçmişe dalarak okul arkadaşını yanında hayal etmesi ve onun yanağına dokunması final sahnesinde de fondaki müziğin de eşlik ettiği rüyadan gerçeğe dönüş, yanında bir erkekle bel çekim ölçeğinde çerçevelenmiştir. Bu anlamda çekimler, tek başlarına görsel düzenlemeleri yoluyla bir anlam içerseler de filmin bütünü içine yerleştirilmeden ve diğer çekimlerle ilişkilendirilmeden sanatsal anlatım gerçekleşmeyecektir (Gürses, 2015, s. 20).

Sinemada çekimlerin sahneleri, sahnelerin sekansları, sekanslarında bütün bir filmi oluşturması için kurgu yapılması gerekmektedir. Bu kısa filmde bir çekimden diğerine geçişlerin hareketlerin uygun noktalarında kesme ile geçildiği görülmektedir. Dolayısıyla sinemada kesme, bir çekim ya da bir çekimin parçasıdır (Mascelli, 2002, s. 15). Buna bağlı olarak filmde bir çekim kesilmiş diğer çekim başlamıştır (Gürses, 2015, s. 21). Çekimleri ve sahneleri birleştirmek için kullanılan bu film tekniği sessiz sinemanın ilk yıllarından bu yana kullanılan bir yöntemdir. Kesme geçişiyle uzun metraj ve kısa metrajlı filmlerde ritim yakalanmaktadır. Elbette ritmik unsurlar filme gerçek anlamından başka farklı anlamlarda katmaktadır. Kısa filmde ritimler göz önüne alındığında onu etkileyen faktörler vardır. Işık, ses, kamera hareketleri, müzik, kurgu ve geçişler ritim yaratmak için kullanılmaktadır. Dolayısıyla bu kısa filmde de kamera açıları, çekim ölçekleri, ses, müzik ve kurguyla ritmik bir atmosfer oluşturulmuştur.

Çerçeveleme – Üçgen Kompozisyon

Her film hikâyesi gereği oyunculara onların hareketlerine ve mekânın belirli bir kompozisyon uygulamasını gerektirmektedir. Bu kısa filmde de görüntünün kompozisyonunu oluşturmak için belirli matematiksel ve geometri öğelerinin uygulandığı görülmektedir. Karanlık odada, ayakta Annisa ve arkadaşının tutkulu yakınlaşmasının üçüncü bir kişi tarafından görüldüğü planda da geometrik bir üçgen kompozisyon oluşturulmuştur. Dolayısıyla sinemada önemli bir karakter yükseklik yoluyla baskın duruma geçebileceği için üçgen kompozisyonlar insanları

gruplandırmakta faydalıdır (Mascelli, 2002, s. 213). Filmdeki üçgen kompozisyon kadın kahramanın ilgi odağı haline gelmesine katkı sağlamıştır. Sinemada görüntünün merkezi kompozisyon bakımından zayıf nokta olması itibarıyla, oyuncu çerçevenin kenarına yerleştirilirse daha ağır görünmesi sağlanmış olacaktır. Bu bağlamda, filmde Annisa'nın önde büyük ve çerçevenin kenarına yakın olduğu görülmektedir. Aynı zamanda filmin genelinde dingin yani istikrarlı bir kompozisyon tercih edilmiştir. Dolayısıyla kompozisyonun dinginliği çekimin yapısına aydınlık ve açıklık getirerek, izleyicinin algılamasını kolaylaştırmaktadır (Mükerrem, 2015, s. 33). Filmin atmosferine uygun olarak tasarlanan çerçeve ve kompozisyon konunun anlaşılır olmasına katkı sağlamıştır.

YÖNTEM

Annisa filminin gramerini oluşturan biçimsel özellikler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu çalışmada betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemine göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguların düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Betimsel analize göre elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu betimsel araştırma yöntemiyle Annisa filmi sinemanın tasarım araçları olan çekim ölçekleri, kamera hareketleri, kamera açıları, aydınlatma, alan derinliği, ses ve müzik, kostüm, makyaj, dekor, mizansen, renk, kurgu, çerçeveleme ve kompozisyonuna göre incelenmiştir.

Sahnenin ışığı, dekoru, oyuncuların yerleri, hareketleri, kostüm, makyaj ve dekorda kullanılan renkler, biçimler, mekânın özellikleri mizansenin öğelerini oluşturmaktadır (Gürses, 2015, s.4). Çalışma, detaylı bir mizansen ve sinematografik incelemeyi gerektirdiği için bir dakikalık kısa film ile sınırlandırılmıştır. Böyle bir detaylı biçimsel ve estetik analiz çalışmayı özgün kılmaktadır.

Öncelikle araştırılan konunun belirli bir dönem içerisinde gerçekleştirilmiş olan İnternet tabanlı web sitesi üzerinden yarışma / festival düzenleyen www.mobilefilmfestival.com sitesi oluşturmaktadır.

BULGULAR VE YORUM

Film yapımcılığında teknolojik gelişmeler, dijital ve akıllı telefon kameralarıyla çekilen filmler şeklinde bir sınıflandırmayı beraberinde getirmiştir. Bu durum akıllı telefon kameralarıyla film yapmak isteyen yapımcıları, yönetmenleri, amatör ve profesyonel sinema tutkunlarını sevindirmiştir. Ayrıca dünya çapında çevrimiçi mobil ya da akıllı film festivalleri başlamıştır. Bu film festivalleri, her yaşta insanı, başta akıllı telefonlar olmak üzere taşınabilir cihazlarla film yapmaya teşvik eden ödülleri internet ağları üzerinden düzenli olarak devam etmektedir.

Alan yazında farklı ülkelerde yapılan araştırmalar akıllı cep telefonu ile film üretimine yönelik projelerle birlikte özellikle ana akım sinemalarda yeterince temsil edilmeyen ya da sinema filmi üretme ve dağıtma olanakları olmayanlar için mobil ve internet teknolojilerini bir devrim olarak görmektedir. ⁵Örneğin, Mobile Film Festival (MFF), 2005 yılından bu yana akıllı telefon ve tablet kameraları kullanılarak çekilen filmlerin internet üzerinden festivalini düzenleyen bir film festivalidir. Bu festivalde her yıl bir tema ve süre sınırlaması belirlenmekte ve akıllı telefon veya tablet kameralarıyla çekim yapma zorunluluğu bulunmaktadır. Mobil Film Festivali'nde 2018 yılında Uluslararası Büyük ödülü kazanan Annisa filmi örnekleme alınarak mizansen ve sinematografik bir incelemeye tabi tutulmuştur.

⁵ www.mobilefilmfestival.com Erişim Tarihi: 15.09.2018

Annisa sinematografik ve mizansen özellikleriyle film dilinden bahsedebilmek mümkündür. Omuz ve göğüs çekimler çerçeve içindeki oyuncuların iç dünyaları, duygu ve düşünceleri izleyiciye yansıtmak için tercih edilmiştir. Aktüel kamera ile tedirginlik ve üst bakış açısı ile izleyici oyuncunun çaresizliğine tanıklık edebilmiştir. Dış mekân planlarda doğal ışık kaynakları, iç mekân sahnelerde ise ortamdaki yapay ışık kaynakları kullanılarak gerçekçi etki elde edilmiştir. Işığın yetersiz kaldığı iç mekân çekimlerinde oyuncuların yüzlerindeki keskin gölgelerle korku, gizem, şiddet ve hüznün yaratıldığı hissedilebilmiştir. Net alan derinlikli planlar oluşturulmuş ve özellikle filmdeki kadın kahramanın kolundan çekildiği geniş alanda ön plan net, arka plan net olmadan gösterilmiştir. Buna göre izleyicinin belirli ayrıntılara ve görsel unsurlara odaklanması sağlanmıştır. İzleyicinin bilişsel duygularını arttıran ses ve müziğin incelenen filmde diegetik (öyküsel) ses düzeyinde olduğudur. Makyaj ögesinin sınırlı olduğu Annisa filminde kadın oyuncuya bir planda makyaj yapılmaktadır. Anlatımı destekleyen bu planda kadının ruh halinin dışavurumuna vurgu yapılmak istenmiştir. Yönetmenin filmin çekimlerini gerçek mekânlarda yaptıkları gözlenmiştir. Karakter sayısının dört kişi olduğu ve hikâyenin bu kişilerin etrafında geliştiği görülmüştür. Filmdeki karakterlerin duruşlarından, hareketlerinden, jest ve yüz ifadelerinden amatör oldukları anlaşılmıştır. Sonuç olarak ödül almış bir filmin cep telefonu ile çekilmiş olmasının film dili açısından anlam yaratmasına engel olmadığı ortaya çıkmıştır.

Akıllı telefon kamerasıyla film çekmenin sinemanın teorik ve pratik bilgilerini öğrenmeyi en önemlisi de yetenekli olmayı gerektirdiği anlaşılmıştır. Elbette, film yapımı için kurgunun temel ilkelerinin bilinmesi gereklidir. Bu yeni bir arenadır; kameraya erişimin kolaylığı, daha küçük ekiple çekim, kurgu programlarının çeşitliliği ve çoklu ses kanallarının kullanım kolaylığı anlamında olumlu yönleri bulunmaktadır. Diğer yandan doğrudan akıllı telefonlara özgü olmasa da çekimlerde kameranın tripod ve sabitleyici araçların üzerinde kullanılmaması, aydınlatma kaynakları yerine ortamda var olan ışık kaynaklarıyla görüntünün oluşturulmaya çalışılması, seslerin uygun mikrofonlar yerine kamera üstü mikrofonlardan alınması, profesyonel oyuncu yerine amatör oyunculara rol verilmesi, kostüm ve makyajın uygun biçimde olmayışı vb. gibi sorunların bir nebze de olsa giderilmesi gerekir. Böylelikle o zaman daha az kusurlu bir film deneyimi ortaya çıkabilir.

Ulusal ve uluslararası geleneksel film festivalleri dışında içinde bulunduğumuz yüzyıldaki teknolojik gelişmelere bağlı olarak 2005 yılından itibaren hızla artan mobil film festivallerinin sayısı önümüzdeki yıllarda giderek artmaktadır. Sonuç olarak, başta akıllı telefon kamera teknolojisi üzere mobil cihazlar kullanılarak film yapımını teşvik eden akıllı, cep telefonu ya da mobil film festivallerinin daha da yaygınlaşması ve teknolojik yenilikler doğrultusunda sinemanın gelişimine olumlu katkı sağlaması beklenen bir durumdur. Böyle bir durum yeterince temsil edilmeyen ve teknik ve ekonomik olanaklara sahip olmayan grupların mobil film üretimiyle global düzeyde kendilerini ifade etmelerine fırsat tanımaktadır.

KAYNAKÇA

- Akdağoğlu, T. (2018). Türk ve batı müziği'nde viyolonsel icrası. Fırat Üniversitesi.
- Algan, E. (1999). Görüntü yönetmenliğine giriş. Çözüm İletişim Yayınları.
- Ankaralığıl, N. (2015). Çözümleme ve Örneklerle Sinemada Görüntü Düzenleme. Konya: Litera Türk-Akademi.
- Arijon, D. (1995). Film Dilinin Grameri (M. Barkan, N. Bayram, U. Demiray, Y. Demir, & N. Ulutak (Ed.)). Kavram.
- Bordwell, D., & Thompson, K. (2008). Film Sanatı (E. Yılmaz & E. S. Onat (Ed.)). Deki Yayınevi.

- Can, A., & Esen, H. (2008). KISA FİLMDE RİTM. *Journal*, 19, 153–165.
- Candemir, A. (2010). Fotoğrafın ve Kameranın Kullanım Alanları. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Dahya, N., & King, W. E. (2018). Feminist perspectives and mobile culture (s): Power and participation in girls' digital video making communities. *İçinde Feminist Interventions in Participatory Media* (ss. 34–42). Routledge.
- Edmonds, F., Chenhall, R., McQuire, S., & Evans, M. (2018). From the Studio to the Bush: Aboriginal Young People, Mobile Story-Making and Cultural Connections BT - Mobile Story Making in an Age of Smartphones (M. Schleser & M. Berry (Ed.); ss. 31–40). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-76795-6_4
- Gider Işıkman, N. (2018). A Milestone in film history: Smartphone filmmaking. *International Journal of Culture and History*, 4(4), 97–101.
- Gürses, N. (2015). Film ve Video Kültürü (N. Gürses (Ed.)). Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kafalı, N. (2001). Çekim ölçeklerinin düşündükleri. *Journal*, 18(18), 1–12.
- Küçükdoğan, B., Yavuz, T., & Zengin, İ. (2005). Video ve Film Kurgusuna Giriş. Es Yayınları.
- Mascelli, J. (2002). Sinemanın 5 Temel Ögesi (H. Gür (Ed.)). İmge Kitabevi.
- McClanahan, L. (2020). More Than Just a Middle School Film Festival: Encouraging Voice, Self-Expression, and Empowerment through Film. *Voices From the Middle*, 27(4), 35–43.
- McLuhan, M. (1962). Gutenberg galaxy. The making of typographic man. University of Toronto press.
- Mobile Film Festival- Making Peace with Nature. (2019). <https://www.mobilefilmfestival.com/en/>
- Monaco, J. (2001). Bir Film Nasıl Okunur? 10 (E. Yılmaz (Ed.)). Oğlak Yayıncılık.
- Mükerrem, Z. (2015). Belgesel Estetiği Üzerine Düşünceler “Kuram ve Uygulamalar”. Literatürk Academia, Konya.
- Ohashi, K., & Mizuno, D. (2021). VISUALISING RAPID LIFE TRANSITIONS: ETHNOGRAPHIC DOCUMENTARY FILMMAKING THROUGH SMARTPHONEBASED COLLABORATIVE RESEARCH. *Visual Ethnography*, 10(2).
- Özoğlu, N. (2019). Yeni İletişim Teknolojilerinin Sinema Filmlerine Etkisi: “Mobil Cep Telefonlarıyla Çekilen Kısa Filmlerin Analizi. Ordu Üniversitesi.
- Özön, N. (1972). 100 soruda sinema sanatı. Gerçek Yayınevi.
- Parker, N. (2011). Kısa Filmler Nasıl Yapılır Nasıl Dağıtılır (E. Ekici (Ed.)). Kalkedon Yayıncılık.
- Schleser, M. (2021a). Mobile Storytelling: Changes, Challenges and Chances BT - Mobile Storytelling in an Age of Smartphones (M. Schleser & X. Xu (Ed.); ss. 9–24). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-87247-2_2
- Schleser, M. (2021b). Mobile Moving Image Culture & Smartphone Filmmaking Past, Present & Future. IMOVICCON Conference Proceeding, 2(1), 7–14.
- Sözen, M. (2003). Sinemada Renk-Sembolik Anlamlar. Detay Yayıncılık.
- Tarkovski, A. (2008). Mühürlenmiş Zaman (F. Ant (Ed.)). Agora Kitaplığı.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma. Seçkin Yayıncılık.

Çevrimiçi Kaynak

www.mobilefilmfestival.com